

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, 09 października 2018 r.

DUS.II.053.639.2018.MG

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ust. 1 i art. 15 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) w związku z art. 247 i 238 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257), zawiadamia, że petycja zawierająca propozycję „skrócenia wieku emerytalnego kobiet o 2 lata za każde urodzone i wychowane dziecko oraz ubezpieczenia społecznego na koszt Państwa tym okresie bez względu na podleganie określonemu systemowi ubezpieczeń emerytalno-rentowych” – została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Petycja, która wpłynęła do Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w dniu 11 lipca br., zawiera postulat zmiany ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270), dalej powoływanej jako „ustawa emerytalna”, w zakresie dotyczącym skrócenia wieku emerytalnego kobiet o 2 lata za każde urodzone i wychowane dziecko oraz ubezpieczenia społecznego. W jej uzasadnieniu wskazano, że kobieta która urodzi dziecko zostaje wyłączona z pracy zawodowej, gdyż zakład pracy lub stanowisko pracy zostaje zlikwidowane. Jednocześnie podniesiono, że niniejsze zmiany są niezbędne i celowe dla narodu polskiego.

Zasady nabywania prawa do świadczeń z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ustalania ich wysokości regulują przepisy ustawy emerytalnej. Z dniem 1 października 2017 r. zaczęły obowiązywać przepisy ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw

(Dz. U. z 2017 r. poz. 38), przywracającej wiek emerytalny 60 lat – w przypadku kobiet i 65 lat – w przypadku mężczyzn.

W trakcie prac parlamentarnych nad projektem ww. ustawy wybrano rozwiązanie o charakterze powszechnym, które zawierał projekt prezydencki, uzależniające nabycie prawa do emerytury jedynie od przesłanki wieku, który jest różny – z uwagi na usprawiedliwione uwarunkowania historyczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe – ze względu na płeć ubezpieczonych. Ustawodawca uznał, że takie rozwiązanie jest właściwe mając na względzie ogół ubezpieczonych, zasady systemu emerytalnego i jego stabilność finansową.

Emerytury są świadczeniami finansowanymi z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianymi dla osób, które pracowały zawodowo i podlegały z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Źródłem finansowania emerytur jest odprowadzana od osiągniętych przychodów składka na ubezpieczenie emerytalne, a świadczenia przyznawane są z powodu spełnienia ryzyka ubezpieczeniowego, tj. dożycia określonego w przepisach wieku emerytalnego. Realizacja prawa do tych świadczeń jest zatem zastrzeżona dla konkretnych osób, spełniających warunki określone w przepisach ustawy emerytalnej.

Ustawa emerytalna podzieliła ubezpieczonych, co do zasady, na dwie grupy wiekowe: osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r. oraz osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r. Przynależność do określonej grupy wiekowej skutkuje tym, że różne są zarówno warunki, na których nabyć można prawo do emerytury, jak i zasady ustalania jej wysokości.

Osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r. otrzymują emeryturę obliczoną według tzw. starych zasad. Zgodnie z art. 27 pkt 1 ustawy emerytalnej, osoby te nabywają prawo do emerytury, jeżeli osiągnęły wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat w przypadku kobiet oraz co najmniej 65 lat w przypadku mężczyzn. Dla uzyskania prawa do emerytury konieczne jest jednak nie tylko osiągnięcie wieku emerytalnego, ale również udokumentowanie określonego stażu ubezpieczeniowego. W przypadku osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. do nabycia prawa do emerytury wystarczające jest udowodnienie 15 lat okresów składkowych i nieskładkowych w przypadku kobiet oraz 20 lat w przypadku mężczyzn. Z kolei podwyższenie emerytury do kwoty emerytury w minimalnej, gwarantowanej przez państwo wysokości jest uzależnione od udowodnienia okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Należy zauważyć, że w przypadku osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. zarówno okres urlopu macierzyńskiego (jako okres składkowy), jak i okres urlopu wychowawczego i innych, równorzędnych urlopów w celu opieki nad dzieckiem (jako okres nieskładkowy), są uwzględniane przy ustalaniu prawa do emerytury, a ponadto wpływają korzystnie na jej wysokość, która ustalana jest zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Ponadto w podstawie wymiaru emerytury uwzględnia się kwoty, od których nie opłaca się składek, np. kwotę zasiłku macierzyńskiego (art. 15 ust. 3 i 3a ustawy).

Odmienne kształtuje się sytuacja osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które, co do zasady, zostały objęte tzw. nowym systemem emerytalnym, wprowadzonym w ramach reformy systemu ubezpieczeń społecznych przeprowadzonej w 1999 r. W ich przypadku warunkiem przyznania emerytury jest osiągnięcie wieku emerytalnego i posiadanie jakiegokolwiek okresu opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Oznacza to, że emerytura przysługuje po osiągnięciu wieku emerytalnego każdej osobie, która podlegała ubezpieczeniom – niezależnie od długości stażu ubezpieczeniowego. Wymiar stażu ubezpieczeniowego, stanowiący odbicie indywidualnego przebiegu ubezpieczenia konkretnej osoby, przekłada się natomiast na wysokość przyszłego świadczenia emerytalnego. Formuła ustalania wysokości emerytury silnie uzależnia bowiem jej wysokość od wielkości zgromadzonego przez ubezpieczonego kapitału zewidencjonowanego na indywidualnym koncie emerytalnym oraz od przewidywanego dalszego trwania życia w wieku przejścia na emeryturę. Zasadniczo im dłużej dana osoba pracowała i im wyższe składki opłacała, tym wyższe przysługuje jej świadczenie.

Należy także wskazać, że w przypadku osób urodzonych po 1948 r. posiadanie odpowiednio długiego okresu składkowego i nieskładkowego warunkuje wypłatę świadczenia w minimalnej, gwarantowanej przez państwo wysokości – w sytuacji, gdy wysokość emerytury ustalonej zgodnie z obowiązującymi przepisami jest niższa od kwoty najniższej emerytury. Warto podkreślić, że w związku z obniżeniem wieku emerytalnego wymagany staż ubezpieczeniowy dla uzyskania świadczenia w wysokości najniższej emerytury w przypadku kobiet uległ skróceniu i od dnia 1 października 2017 r. wynosi co najmniej 20 lat.

Obowiązujące regulacje z zakresu ubezpieczeń społecznych gwarantują uwzględnianie przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów ograniczenia aktywności zawodowej związanych z faktem wychowywania potomstwa. Przede wszystkim należy zauważyć, że od dnia 1 stycznia 1999 r., czyli od momentu wejścia w życie reformy systemu emerytalnego, budżet państwa opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński.

Krokiem wpisującym się w realizację polityki prorodzinnej było również objęcie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi osób sprawujących osobistą opiekę nad dziećmi. Do 31 sierpnia 2013 r. tylko osoby przebywające na urloпах wychowawczych miały prawo do objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tego tytułu. Od 1 września 2013 r. z możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem skutkującej objęciem, na wniosek zainteresowanego, ubezpieczeniami społecznymi, może skorzystać również osoba nie będąca pracownikiem, która zrezygnowała z aktywności zawodowej. Od tego dnia składka jest płacona

za każdą osobę fizyczną sprawującą opiekę nad dzieckiem przez okres do 3 lat, nie dłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, a w przypadku dziecka, które z powodu stanu zdrowia wymaga opieki tej osoby, przez okres do 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia – art. 4 pkt 17, art. 6 ust. 1 pkt 19, art. 6a i 6b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778). Składki emerytalne osób sprawujących osobistą opiekę na dzieckiem finansuje w całości budżet państwa za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Celem powyższych regulacji jest umożliwienie osobom, które w związku koniecznością wychowywania dzieci nie mogą kontynuować aktywności zawodowej, osiągnięcia stażu ubezpieczeniowego, mającego pozytywny wpływ na wysokość przyszłego świadczenia emerytalnego.

Warto również wskazać, że przepisem art. 174 ust. 2a ustawy emerytalnej, który wszedł w życie z dniem 1 maja 2015 r., zmieniono dotychczasowy sposób uwzględniania w kapitale początkowym okresów nieskładkowych wymienionych w art. 7 ust. 5 ustawy, do których należą okresy niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do 4 lat (w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie – bez względu na liczbę dzieci – do 6 lat) oraz z powodu opieki nad dzieckiem, na które przysługuje zasiłek pielęgnacyjny (dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko). Kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem 1 stycznia 1999 r. opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Zastępuje on sumę składek opłaconych przed dniem 1 stycznia 1999 r. i jest uwzględniany przy obliczaniu wysokości emerytury przysługującej tym osobom. Zgodnie z nową regułą, okresy urlopu wychowawczego przebytego przed dniem 1 stycznia 1999 r. – mimo, że są okresami nieskładkowymi – uwzględnia się w kapitale początkowym po 1,3%, a nie po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok.

Jak wynika z przedstawionych wyjaśnień, posiadanie odpowiednio długiego stażu ubezpieczeniowego nie stanowi warunku uzyskania prawa do emerytury przez osoby objęte regulacjami nowego systemu emerytalnego. Jednocześnie rozwiązania zawarte w systemie ubezpieczeń społecznych gwarantują ubezpieczonym stosowne uwzględnienie okresów wychowywania dzieci przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych.

Ponadto należy podkreślić, że obecnie toczą się prace legislacyjne nad projektem ustawy o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (UD424) dotyczące wprowadzenia świadczenia dla kobiet, które urodziły czworo dzieci. Rodzicielskie świadczenie uzupełniające będzie mogło być przyznane matce, która urodziła i wychowała co najmniej czworo dzieci lub ojcu, który wychował co najmniej czworo dzieci – w przypadku śmierci matki dziecka albo porzucenia dzieci przez matkę. Celem wypłaty tego świadczenia będzie zapewnienie środków do życia osobom, które zrezygnowały z zatrudnienia lub nie podjęły go ze względu na wychowanie dzieci.

Mając na względzie przedstawione wyżej wyjaśnienia, wskazany postulat należy ocenić negatywnie.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

MINISTER
Mirosław Jeleniecki
PODSEKRETARZ STANU